

Uppföljning av målen i EU 2020

VGR Analys 2018:11

Koncernavd Data och analys
Enhet samhällsanalys
Cecilia Olbin Gard

Sommaren 2010 lanserade EU-kommissionen en ny strategi för tillväxt och sysselsättning, Europa 2020, under parollen "smart och hållbar tillväxt för alla". Europa 2020 är en fortsättning på Lissabonstrategin, som endast sträckte sig till 2010. För att följa upp hur den nya strategin lyckas har EU ställt upp mål inom fem områden som ska följas upp med åtta indikatorer. Målen och indikatorerna presenteras i denna kortrapport. Sverige har utöver EU 2020 målen satt upp egna nationella mål i strategin. Västra Götaland har en egen strategi för tillväxt och utveckling som kallas för VG2020 och som är avstämd mot både svensk utvecklingspolitik och utmaningar och målsättningar i EU2020. I rapporten ingår också hur Västra Götaland förhåller sig till målen.

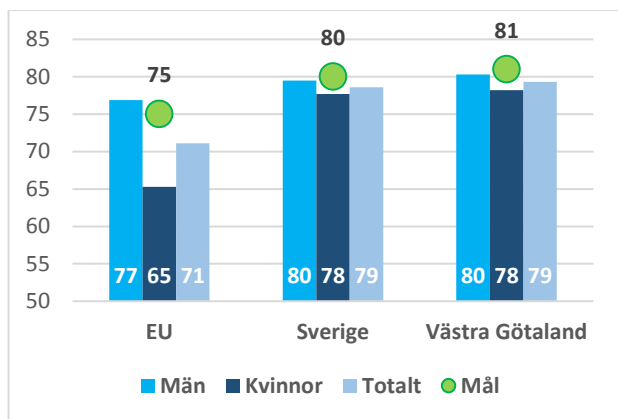
Europa 2020 Mål	EU Mål	Sverige Mål	VG Mål
Ökad sysselsättningsgrad	75%	80%	81%
Öka offentliga och privata FoU investeringar	3%	4%	5%
Minska utsläppen av växthusgaser	20%	40%	40%
Ökad energieffektivisering	20%	20%	25%
Öka andelen förnybar energi	20%	50%	60%
Höjd utbildningsnivå	40%	40%	55%
Minskade skolavhopp	<10%	<10%	<8%
Minska utanförskapet	<20 000 000	<14%	<12%

ÖKAD SYSSELSÄTTNINGSGRAD

Målet på EU-nivå är att till 2020 öka sysselsättningsgraden till 75 procent för kvinnor och män i åldrarna 20–64 år. För år 2016 nåddes målet med 2 procentenheters marginal för män, men sysselsättningsgraden för kvinnor ligger fortfarande långt under målet med 65 procent.

Diagram 1. Sysselsättningsgrad (20-64 år) 2016.

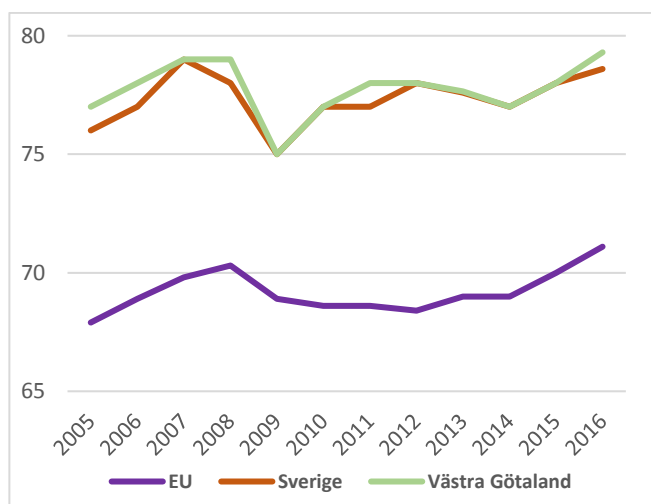
Källa: SCB, Eurostat

Det svenska målet är att öka sysselsättningsgraden till över 80 procent för kvinnor och män i åldrarna 20–64 till år 2020. Som man kan se i diagram 1 har Sverige och Västra Götaland en betydligt högre sysselsättningsgrad än EU-genomsnittet, men ligger fortfarande under målnivån

Diagram 2. Sysselsättningsgrad (20-64 år) 2005-2016.

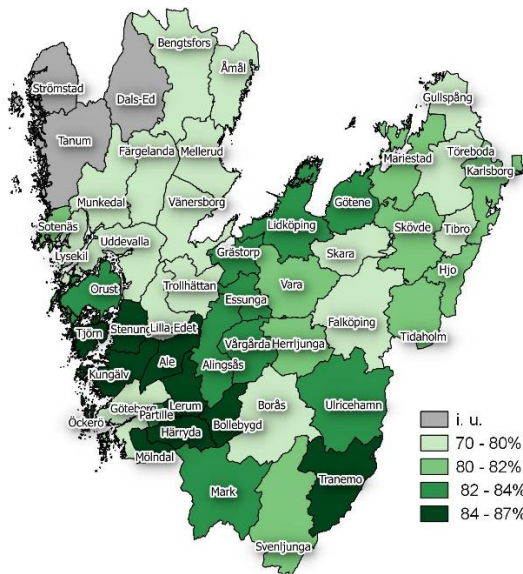
Källa: SCB, Eurostat

Sysselsättningsgraden i Västra Götaland har trendmässigt utvecklats positivt sedan 1994 men det finns skillnader inom regionen, både geografiskt och mellan olika grupper. Framförallt är sysselsättningsgraden lägre bland personer som är födda utanför Norden. Av bild 1 på nästa sida framgår att bland kommunerna i Västra Götaland 2016 låg Lerum, Öckerö och Kungälv i topp med drygt 86 procent och Gullspång, Mellerud och Bengtsfors låg i botten med nivåer strax under 73 procent totalt¹.

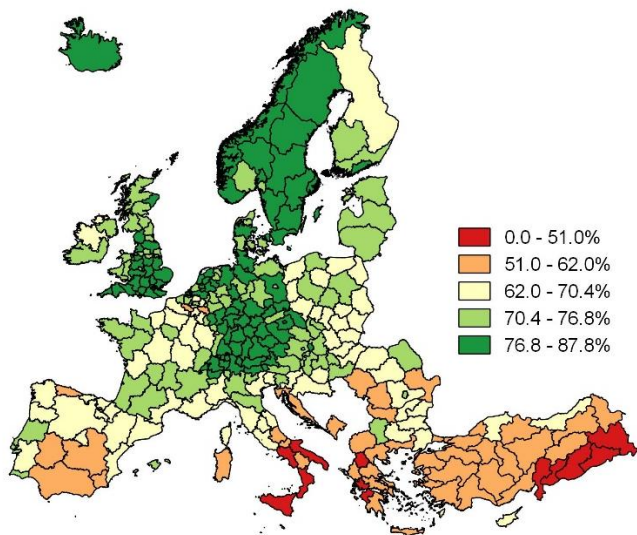
¹ Uppgift på sysselsättningsgrad i Strömstad, Tanum och Dals-Ed saknas eftersom statistiken från SCB inte är korrigerad för den stora arbetspendlingen till Norge.

Bild 1. Sysselsättningsgrad (20-64 år) bland kommunerna i Västra Götaland 2016, procent. Källa: SCB

Det finns också stora skillnader i sysselsättningsgrad mellan länder och regioner i Europa. Norra Europa har högre sysselsättningsgrad än södra Europa där södra Spanien, södra Italien och delar av Östeuropa utmärker sig med en sysselsättningsgrad under 60 procent år 2016. Sverige har högst sysselsättningsgrad i EU 2016.

Bild 2. Sysselsättningsgrad (20-64 år) i EU 2016, procent. Källa: Eurostat

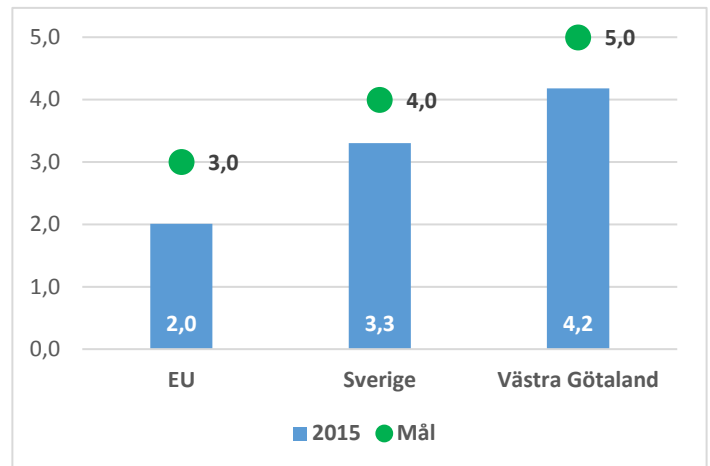

ÖKA FoU-INVESTERINGARNA

Målet på EU-nivå är att till 2020 förbättra villkoren för forskning och utveckling. Målet är att höja de kombinerade offentliga och privata investeringarna inom denna sektor till minst 3 procent av BNP. Sverige har satt det nationella målet till 4 procent av BNP. För Västra Götaland

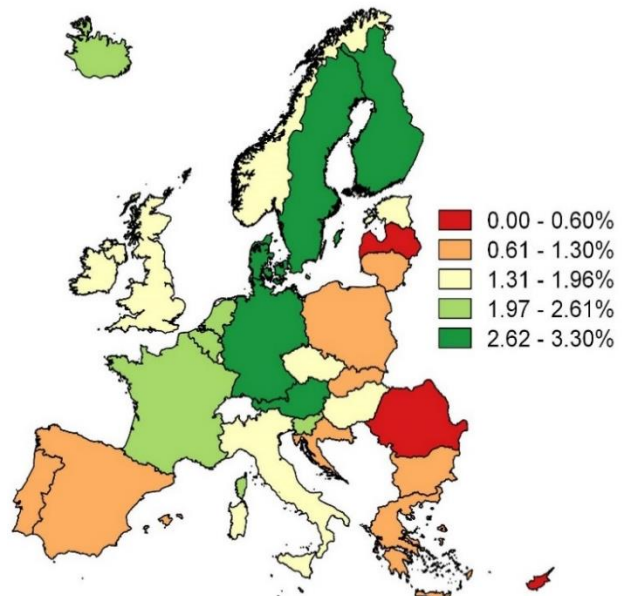
är målet 5 procent. Västra Götaland har under flera år placerat sig högt både nationellt som internationellt när det gäller FoU-utgifter. Enligt den senaste europeiska sammanställningen från 2015 har Västsveriges ställning sjunkit lite i förhållande till tidigare sammanställningar men ligger fortfarande mycket bra till i ett europeiskt perspektiv.

Diagram 3. FoU investeringar % av BNP 2015. Källa: SCB, Eurostat

I EU varierar dock andelen mycket mellan olika delar av unionen, med lägst andelar i Lettland och Rumänien och med högst andel i Sverige och Finland.

Bild 3. FoU-investeringar procent av BNP år 2015. Källa: Eurostat

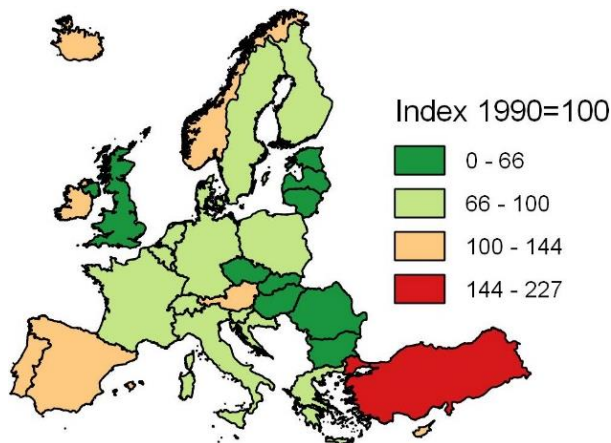

UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER

EU-länderna har åtagit sig att år 2020 ha minskat utsläppen av växthusgaser med 20 procent jämfört med 1990 års nivåer. Detta mål har redan nåtts under 2015. Sveriges nationella mål och målet för Västra Götaland är att

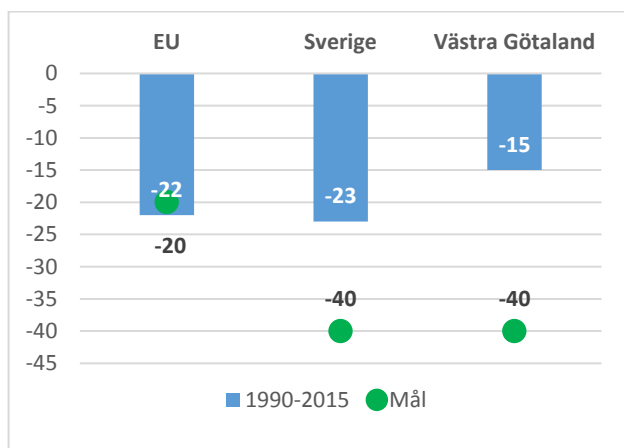
minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent 2020 jämfört med 1990. Målet gäller för de verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter inom EU (EU-ETS). Flertalet länder i EU har minskat sina utsläpp med 40 procent eller mer men i Spanien och Portugal har utvecklingen gått åt motsatt håll.

Bild 4: Utsläpp av växthusgaser år 2015, index=100 för år 1990.
Källa: Eurostat

Sverige har minskat sina utsläpp med 23 procent och i Västra Götaland har utsläppen av växthusgaser minskat med 15 procent mellan åren 1990 och 2015. Det är främst i sektorn energiförsörjning samt inom industrin som minskningen skett.

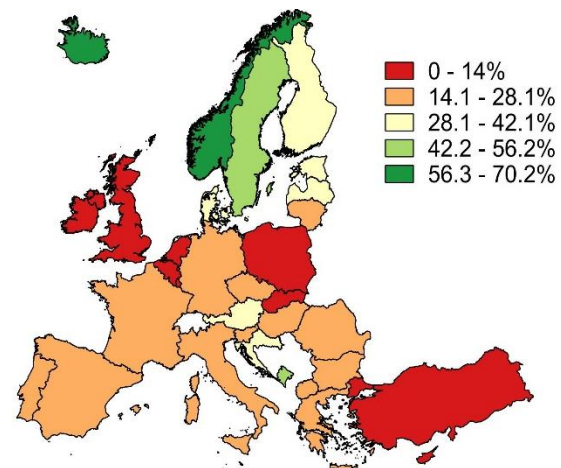
Diagram 4. Minskning av växthusgaser 1990-2015 (koldioxidekvivalenter) procent. Källa: Naturvårdsverket, Eurostat

FÖRNYBAR ENERGI

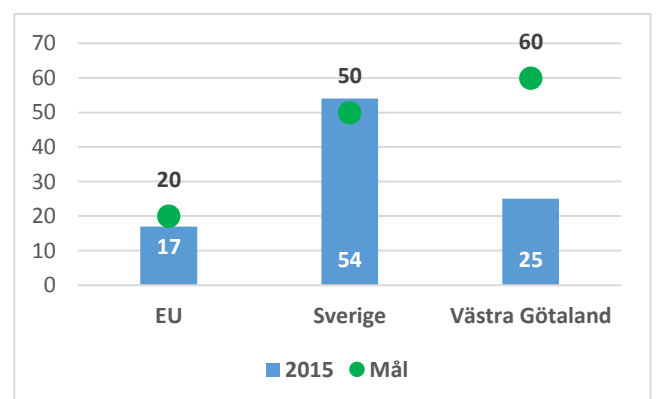
Sverige har åtagit sig att andelen förnybar energi av den totala energianvändningen ska öka till 50 procent 2020. På EU-nivå är målet satt till 20 procent. År 2015 varierade andelen förnybar energi stort inom EU:s medlemsstater med Sverige i spetsen med 54 procent och Luxemburg i botten med 5 procent.

Bild 5. Andel förnybar energi av totala energiförbrukningen i EU 2015, procent. Källa: Eurostat

År 1990 var Sveriges andel förnybar energi 34 procent och har sedan dess ökat för att år 2015 vara som tidigare nämnts 54 procent. I Västra Götaland var andelen förnybar energi 25 procent och i EU endast 17 procent år 2015. Ekonomiska styrmedel och ny kunskap om konverteringslösningar till biobränslen har resulterat i att skogsindustrin och fjärrvärmeverk sedan 1990 har bidragit till en ökad användning av förnybar energi. I Sverige är de överlägset viktigaste förnybara energikällorna bioenergi och vattenkraft. Vattenkraften används till stor del för elproduktion medan bioenergi främst används för uppvärmning. Att minskningen inte är lika stor i länet beror på den stora andelen tung industri vars utsläpp fortsatt ökar från år 1990 till idag. Dessa verksamheter är anslutna till handeln med utsläppsrätter som utgör ungefär hälften av totalutsläppen i länet.

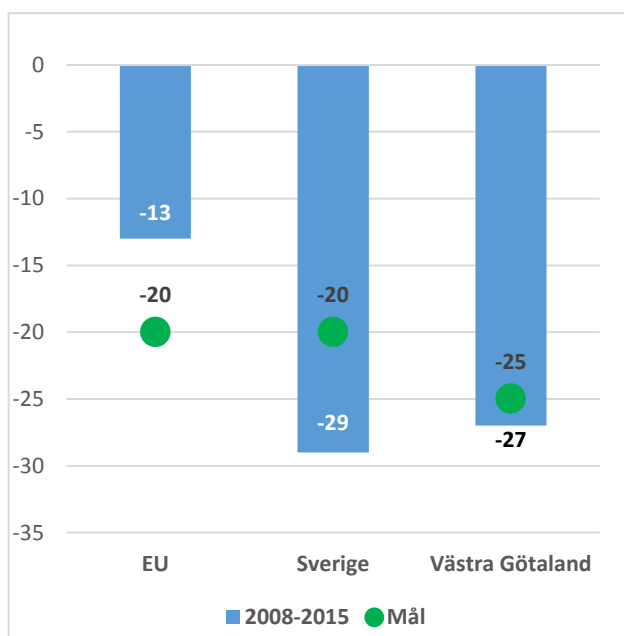
Diagram 5. Andel förnybar energi av den totala energianvändningen 2015. Källa: Eurostat, SCB, Naturvårdsverket

ENERGIEFFEKTIVISERING

Precis som det svenska nationella målet vill EU eftersträva en ökning av energieffektiviteten med 20 procent fram till 2020. Riksdagen har dessutom beslutat om ett mål för energieffektivitet, uttryckt som en minskad energiintensitet med 20 procent till 2020 jämfört med 2008. Västra Götalandsregionen har målet att minska energiintensiteten med 25 procent till 2020, jämfört med 2008. Energiintensitet beräknas som förhållandet mellan den totala energiförbrukningen och bruttoregionprodukten eller bruttonationalprodukten. Energiintensiteten minskade under perioden 2008 till 2015 med 13 procent i EU, 29 procent i Sverige samt med 27 procent i Västra Götaland. Målen för Sverige och Västra Götaland är därmed uppfyllda.

Diagram 6. Förändring i procent i energiintensitet 2008-2015.
Källa: Eurostat, SCB

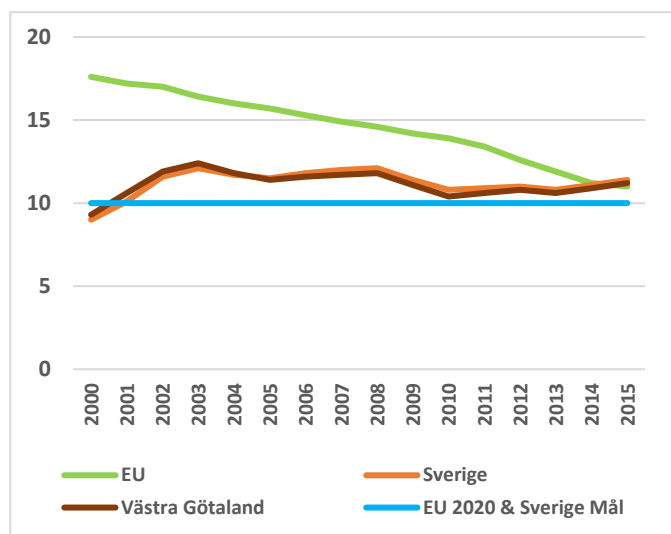

MINSKADE SKOLAVHOPP & HÖJD UTBILDNINGSNIVÅ

Målet på EU-nivå är att till 2020 förbättra utbildningsnivån särskilt genom att sträva efter att minska antalet elever som i förtid avbryter sin skolgång till mindre än 10 procent och genom att öka den andel 30–34-åringar som har avslutat en eftergymnasial eller motsvarande utbildning till minst 40 procent. Sveriges nationella mål är desamma.

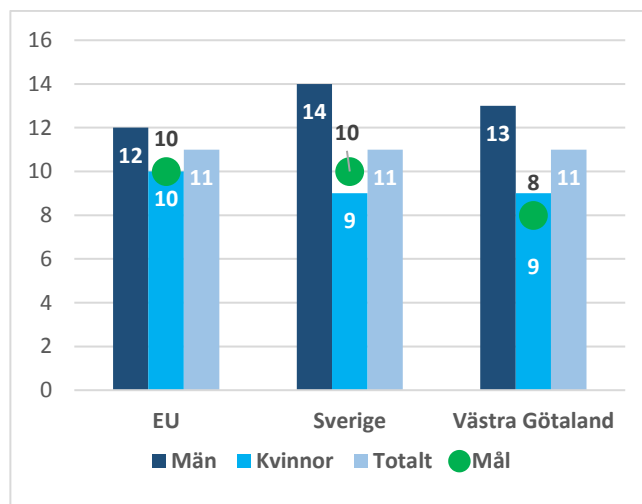
Diagram 7. Andel elever (18-24 år) som inte har avslutat gymnasiet och som inte studerar åren 2000-2015, procent.

Källa: SCB, Eurostat

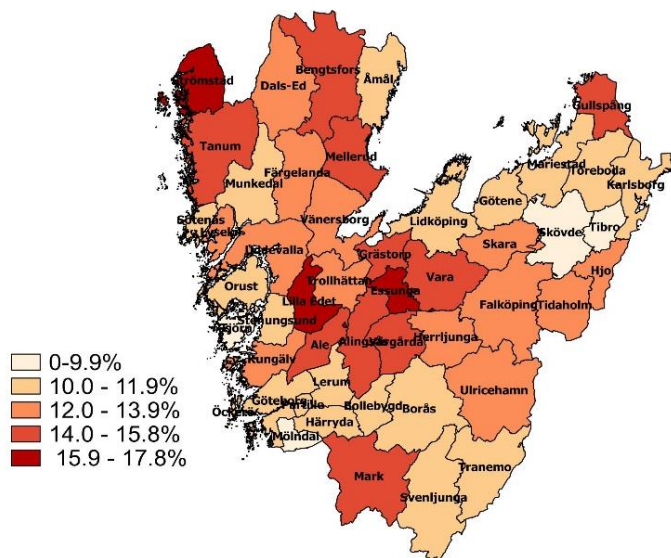
En väl fungerande utbildning stärker Sveriges och regionernas konkurrenskraft samt förbättrar individers kunskaper och livschanser. Utbildning, särskilt i unga år, minskar risken för utanförskap och social utslagning senare i livet. Andelen 18–24-åringar i Sverige som inte har avslutat gymnasiestudier och som inte studerar uppgick till 11 procent i år 2015. Detta är i paritet med övriga EU-länder.

Diagram 8. Skolavhopp (18-24 år) under 2015, procent.
Källa: Eurostat, SCB

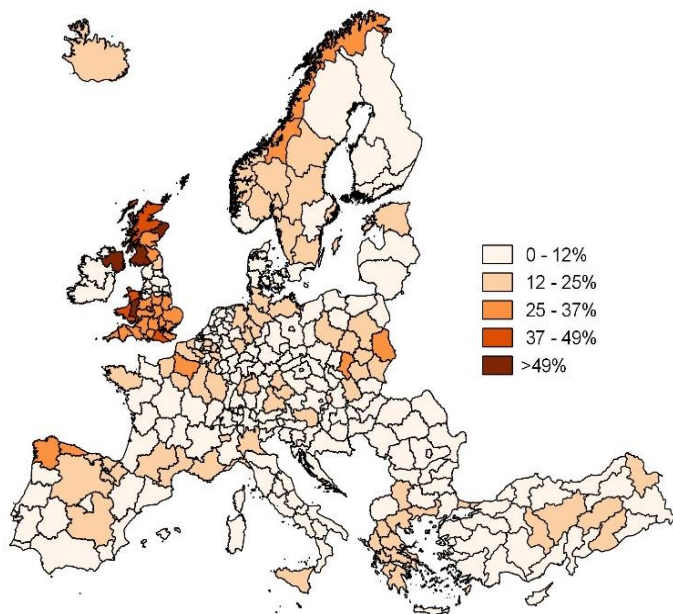
I Västra Götaland var andelen också 11 procent. Precis som i övriga Sverige svarade männen i Västra Götaland för en högre andel än kvinnorna, 13 respektive 9 procent. I Västra Götaland varierar antalet skolavhopp stort, från knappt 18 procent i Strömstad till strax under 8 procent i Skövde.

Bild 6. Skolavhopp (18-24 år) under 2015, procent, i Västra Götaland. Källa: SCB

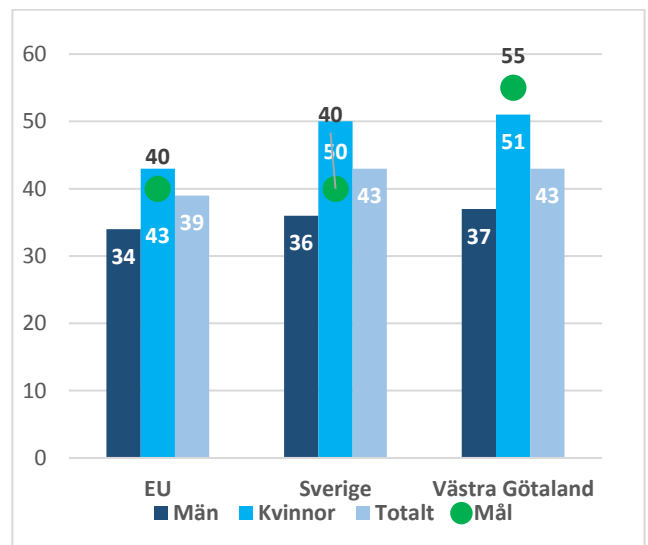
I EU sker de flesta avhopp i Storbritannien medan det är betydligt ovanligare med avhopp från skolan i framför allt delar av Östeuropa samt Finland.

Bild 7. Skolavhopp i EU under 2015, procent. Källa: Eurostat

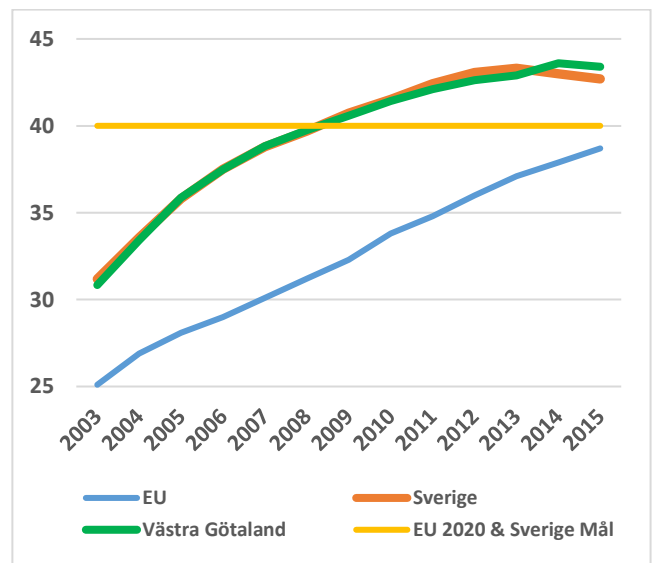
Andelen 30-34-åringar som har minst 2-årig eftergymnasial utbildning uppgick till 39 procent 2015 i EU enligt Eurostat. Målet med 40 procent till år 2020 verkar alltså fullt nåbart. För Sverige och Västra Götaland var motsvarande andel 43 procent.

Diagram 10. Andel 30-34-åringar med minst 2-årig eftergymnasial utbildning 2015. Källa: Eurostat, SCB

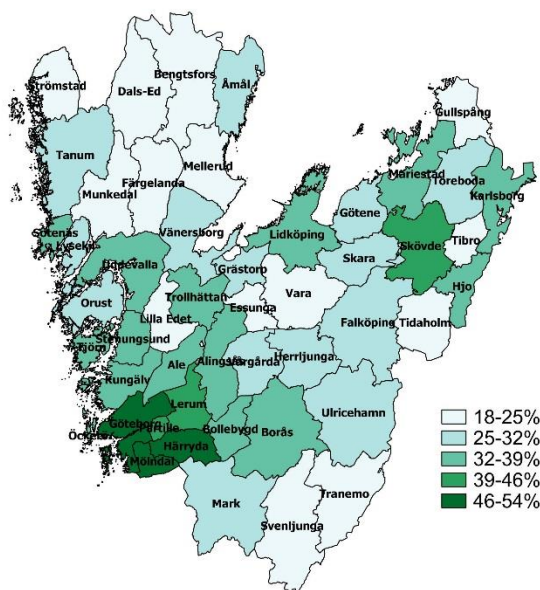
Generellt har kvinnor en högre utbildningsnivå än männen både i Sverige och i övriga EU-länder.

Diagram 11. Andel 30-34-åringar (procent) med minst 2-årig eftergymnasial utbildning 2003-2015. Källa: SCB, Eurostat

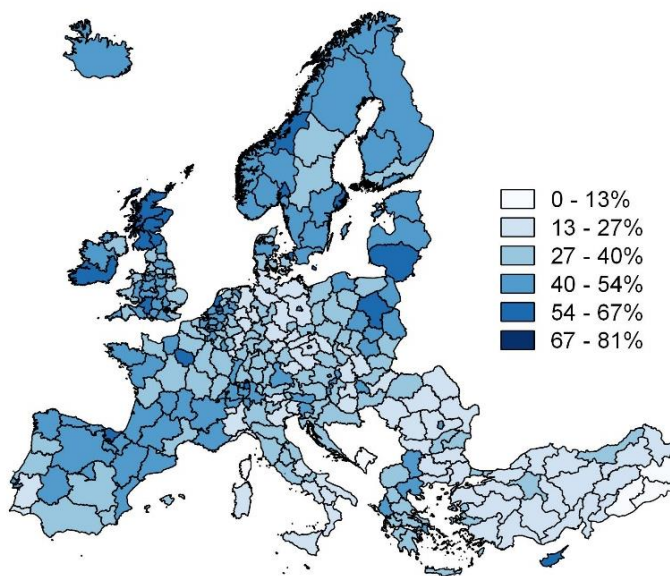
I Västra Götaland år 2015 hade Göteborgs och Mölndals kommuner den högsta andelen 30-34-åringar med eftergymnasial utbildning med 54 respektive 51 procent. Lägst andel hade Munkedal och Svenljunga med 18 procent.

Bild 8. Andel 30-34-åringar med minst 2-årig eftergymnasial utbildning i Västra Götaland 2015, procent. Källa: SCB

Inom EU finns den största andelen 30-34-åringar med minst 2-årig eftergymnasial utbildning i framför allt Storbritannien och Baltikum. Mellan 2005 och 2015 ökade den totala andelen 30-34-åringar i hela EU med eftergymnasial utbildning från 28 procent till 37 procent.

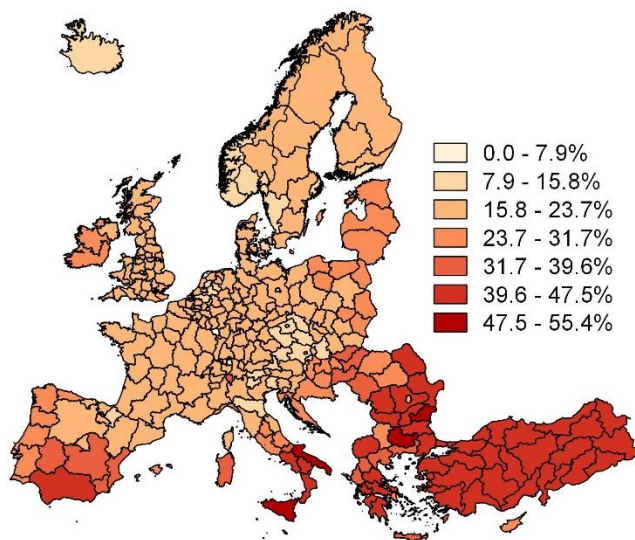
Bild 9. 30-34-åringar med minst 2-årig eftergymnasial utbildning i EU 2015, procent. Källa: Eurostat

MINSKA UTANFÖRSKAPET

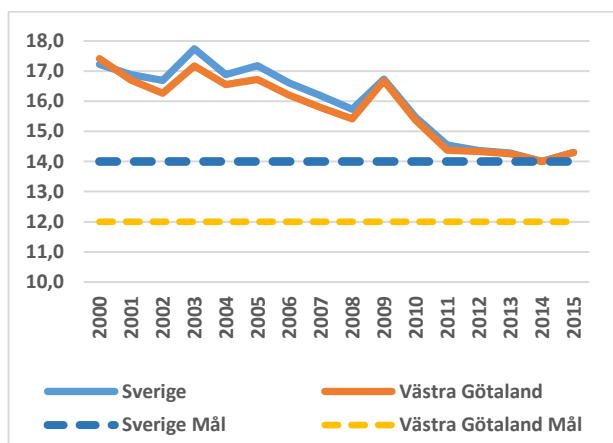
Målet på EU-nivå är att till 2020 främja social delaktighet, framför allt genom fattigdomsminskning och att sträva efter att åtminstone 20 miljoner människor ska komma ur en situation där de riskerar att drabbas av fattigdom och social uteslöt. EU mäter utanförskapet enligt tre indikatorer; a) risk för fattigdom (antal personer med <60 procent av medianinkomsten i landet), b) materiell fattigdom (antal personer som har brister i materiell standard), c) hushåll där ingen förvärvsarbetar (antal personer som lever i hushåll med en förvärvsfrekvens på < 20 procent).

Bild 10. Andel av befolkningen som riskerar socialt utanförskap 2015 enligt EU:s indikatorer. Källa: Eurostat

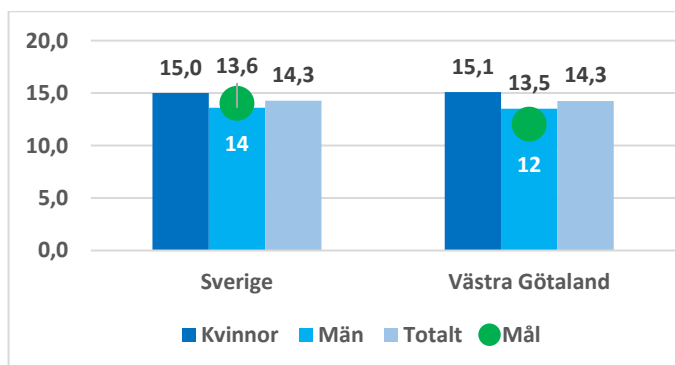
I Sveriges nationella mål, som skiljer sig från EU:s genom att inte använda sig av ekonomiska mått, vill man öka den sociala delaktigheten genom att minska andelen kvinnor och män 20-64 år som är utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande, långtidsarbetslösa eller långtidssjuk-skrivna) till under 14 procent 2020. EU:s fattigdomsindikator och Sveriges val av indikator mäter på olika sätt varför människor riskerar att hamna i utanförskap.

Diagram 12. Andel kvinnor och män (20-64 år) som är utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande, långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna) 2000-2015, procent. Källa: SCB

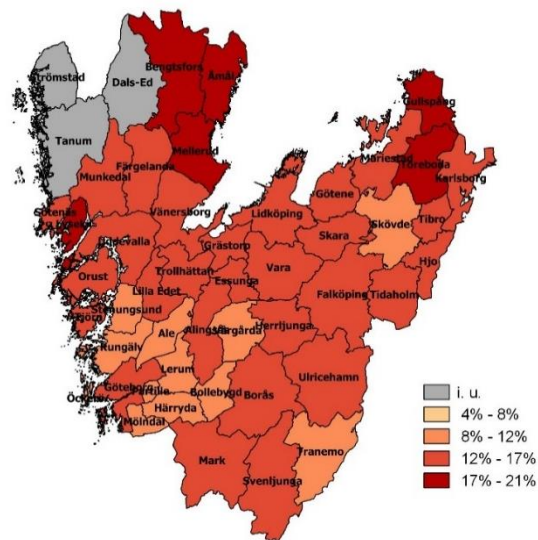
Antalet personer i åldersgruppen 20–64 år som inte arbetar och av olika skäl inte heller söker arbete, är långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna uppgick till 14,3 procent år 2015 i Sverige, en minskning med 2,7 procentenheter sedan 2010. Andelen var densamma för Västra Götaland samma år. Kvinnor hade en något högre andel än männen både i Sverige och i Västra Götaland.

Diagram 13. Andel kvinnor resp män 20-64 år som står utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande, långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna) 2015, procent. Källa: SCB

I Västra Götaland ser det mycket olika ut när det gäller utanförskap. I Melleruds kommun, som ligger högst, befann sig 20,8 procent av 20-64-åringarna utanför arbetskraften medan endast 9,7 procent var det i Lerums kommun. I siffrorna för sysselsättningsgrad är Strömstad, Tanum och Dals-Ed undantagna då de har stor arbetspendling till Norge och inga rensade siffror finns tillgängliga.

Bild 11. Andel av befolkningen 20-64 år som befinner sig utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande, långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna) 2015 i Västra Götaland, procent. Gränspendling till Norge är inte inkluderad. Källa: SCB

Fakta statistikunderlag

För indikatorerna sysselsättningsgrad, utbildningsnivå och skolavhopp är statistikunderlaget för Sverige hämtat från SCB. Jämfört med materialet från Eurostat skiljer sig materialet från SCB något eftersom de bygger på två olika mätmetoder. SCB grundar statistiken på registerdata från RAMS (Registrerad Arbetsmarknadsstatistik) och från UREG (Utbildningsregistret) medan Eurostat tillämpar skattad andel som bygger på AKU (Arbetskraftsundersökningar) vilket är en urvalsundersökning. Skattningarna i en urvalsundersökning medför urvals- och/eller bortfallsfel som till stor del förklarar skillnaderna mellan uppgifter från Eurostat och de uppgifter som är hämtade från SCB.